

Дурниця

Геннадій Кофанов

Звичайний випадок

Те, про що я тобі розповів, не зовсім вірно, тому вірити всьому сказаному не варто. Наступного разу не вір нічому так швидко. Ти хочеш знати чому? Зараз поясню. Якщо ти будеш намагатися вірити всьому, то м'язи твого розуму втомляться, а ти сама ослабшаєш настільки, що вже не зможеш повірити навіть у найпростіші речі.

З листа Льюїса Керролла до знайомої дитини.

Сиджу тепер у Харкові...

Ілля Ільф, Євгеній Петров, "Дванадцять стільців".

– Казна шо! Цілковита нісенітниця! Три мішки гречаної вовни! Дурниця шо й купи не держиться! Глупство цілковите! Безглуздя несусвітне! Ви не ображайтеся, парубоче, але це ні в які ворота не лізе!

Парубок – сухорлявий очкарик з рідкою борідкою і білими віями, напевно студент-художник, – зніяковіло червоніє, щупиться на стільці й втягує голову в плечі. Схоже, він уперше ризикнув запропонувати редакції журналу свою писанину; і тепер подавлений її оцінкою.

– Ми не можемо таке надрукувати! – резюмує редактор журналу "Багатогранний світ" Зінаїда Андріївна Салтівська – пишногруда дама з металевим зубом у роті й пластмасовими сергами у вухах – прихлопуючи два аркуші паперу з машинописним текстом розчепіреною п'ятірнею з багряними нігтями й масивним кільцем із каменем.

Парубок зацьковано відводить погляд від редакторського стола й хмуро зиркає на глянсового плаката, розп'ятого на шпалерах шматочками скотча: герб – схрещені золоті ріг достатку й кадуцей Меркурія в зеленому полі – і під гербом текст: "Харкову – 350 років!"; наважується неспішно заперечити:

– Так, зви... – і поперхнувся на півслові.

– Шо ви? – перепитує Зінаїда Андріївна на помадженими бордовими губами.

– Так, звичайно, це небилиці, – киває автор замітки, – але ж ваш журнал і спеціалізується на публікації таких от небилиць. Не будете ж ви стверджувати, що, наприклад, надрукована в минулому номері інформація про русалок-мутантів, котрі живуть нібито в річці Лопані, – це чиста правда?! – Парубок, долаючи боязкість, починає гарячкувати, очевидно вирішивши, що втрачати йому вже однаково нема чого. – А хіба правда, що в санаторії "Бермінводи" один мужик поцілував дівчину й та перетворилася на жабу?! Або та замітка про примарний вітрильник "Летучий Харків'янин" з живими кістяками на борту, який нібито проплив нещодавно річкою Харків?!.. А хіба не небилиця та замітка про качкоголового прибульця з інших вимірів?!

Або – про карликових прісноводних китів, що живуть у водопровідних трубах?! А хіба є хоч частка правди в повідомленні про знайдене біля Великого Бурлука яйце з голкою усередині – явному натяку на Кося Безсмертного?! Або та стаття про молоду жінку, яка народила не свого сина, а свого дідуса?! А інформація про солоницівського дракона?! Або про канарок-людожерів?! А хіба не вигадкою є інформація, начебто на якійсь далекій планеті є цивілізація, яка вважає своїм богом нашого земляка, пересічного бухгалтера?! Небилиця на небилиці! Тому я й приніс свою небилицю про інопланетян саме до вас!

– Ну, небилиці бувають різні, – повчає Зінаїда Андріївна, поправляючи бретельку ліфчика під білою блузкою. – Я не буду стверджувати, що все опубліковане в "Багатогранному світі" є істиною. Наш журнал, по суті, не стільки інформаційний, скільки розважальний. Читачам хочеться чудес – і ми пишемо про чудеса; читачам хочеться неймовірних історій – і ми складаємо для них неймовірні історії. Але навіть у небилиць повинні бути якісь межі! А те, що ви пишете – нібито місто Харків заснували інопланетяни, – це вже зовсім за гранню... Нас же на сміх піднімуть! Хто ж після такого стане читати наш журнал?! Ну, ви самі подумайте...

Зінаїда Андріївна бере зі стола рукопис у вигляді двох аркушів паперу формату А4 пальцями шуйці й, тикаючи нігтем вказівного перста десниці в написаний кульковою ручкою текст, продовжує:

– От ви тут повідомляєте, нібито сама назва "Харків" має інопланетне походження: мовляв, у перекладі з якоїсь інопланетної мови на нашу, Хаар Кив означає Місце Посадки! Я різні чула гіпотези про походження слова "Харків", зокрема й досить фантастичні; але ця – найбожевільніша. Ви отут пишете, мовляв, близько чотирьохсот років тому тут приземлився інопланетний космічний корабель, що зазнав аварії. Мовляв, кілька сотень членів екіпажу цього корабля, не маючи можливості відлетіти, живуть на Харківщині, законспірувавшись під звичайних харків'ян. Мовляв, з якихось причин вони не можуть розмножуватися в земних умовах, але зате під впливом якоїсь своєї апаратури є майже безсмертними й можуть жити сотні або навіть тисячі років, але дія цієї апаратури, мовляв, поширюється всього лише на шістдесят кілометрів, тому вони не можуть віддалятися від Харкова. Мовляв, у надрах Холодної Гори перебуває їхня секретна база... і тому подібні дурниці. Я не хочу, щоби "Багатогранний світ" втратив репутацію через публікацію подібних глупств, тому... Та й до того ж небилиці про різноманітні НЛО й прибульців із космосу ми вже неодноразово публікували, хоча не настільки божевільні, тому ця тема, напевно, читачам уже набридла... Скажіть, парубоче, ви самі все це вигадали?

– Ні. Чув, як один чолов'яга патякав. Нещодавно я пив пиво в одному генделику, і сусідом по столику виявився нетверезий дядько, який про це трендів. Хоч він був у дупель бухий, але язиком ще ворухив. Я здивувався: от бреше мужик – як по писаному! Згодом я подумав, що ці небилиці саме в дусі "Багатогранного світу"; по пам'яті записав, і от вам...

– А як він виглядав, той п'яничка?

- Такий яскраво-рудий, а очі різні: ліве каре, а праве зелене.

- Ну, я так і думала!

- А шо, ви його зна...

- Це психічнохвора людина. Він і нас "дістав" своєю шизофренічною маячнею. Він перебуває на обліку в психлікарні, на Сабуровій Дачі. Раджу вам, парубоче, викинути з голови його божевільний белькіт, якщо не хочете, щоби й вами зацікавилися психіатри. А хочете, я вам допоможу це забути? Дивіться мені в очі.

Парубок, поправляючи окуляри, котрі повільно з'їхали носом, наче санчата сніговою гіркою, здивовано дивиться на Зінаїду Андріївну, а вона впивається в його опушені білими віями очі поглядом що заворює, і продовжує пронизливим гіпнотичним голосом:

- Ви забуваєте все, про шо ми з вами говорили. Ви забуваєте все, про шо написали в цій замітці. Ви забуваєте все, шо чули від рудого незнайомця. Ви ніколи про це не згадаєте. А тепер вставайте і йдіть додому.

Парубок із порожніми ляльковими очима піднімається зі стільця й механічно виходить із кабінету, навіть не попрощавшись.

Зінаїда Андріївна Салтівська теж встає з-за стола, підходить до дверей і, визирнувши, кричить:

- Валечко, я півгодини буду дуже зайнята; нехай до мене ніхто не заходить.

- Добре, Зінаїдо Андріївно.

Втім, ніхто й не зміг би зайти, бо Зінаїда Андріївна відразу замикає двері кабінету зсередини на замок.

Вертається до стола, жмакає два аркуші паперу й кидає в кошик для паперів.

Дивиться у вікно.

Будинок, частину якого орендує редакція журналу "Багатогранний світ", стоїть на східному схилі Холодної Гори, і з редакторського вікна як на долоні Нагорний район – історичний центр Харкова. Он височить над дахами увінчана золотою цибулиною Олександрівська дзвіниця Успенського собору. Он поруч біліє Свято-Покровський. А он ліворуч – біла громадина Держпрома, "організована гора", як, не змовляючись, назвали цю першу в СРСР висотну будівлю Анрі Барбюс і Максим Горький; поруч – жовтий хмарочос університету... Але ж Зінаїда Андріївна, як її тепер кличуть, прекрасно пам'ятає час, коли на цім місці ще не було ніякого населеного пункту, лише такі що поросли травою та подекуди деревами пагорби... Ех, швидко біжить час...

Зінаїда Андріївна зі сумнівом дивиться в кошик для паперів, дістає з нього свіжезіжмакані аркуші, кладе їх у попільницю й запалює запальничкою. Засмикує штори, сідає за редакторський стіл і, любуючись полум'ям у попільниці, набирає номер на телефоні.

- Алло, Сергію Володимировичу, здрастуй. Отут така справа. Чутки про те, шо наш дорогий колега Аркадій Павлович під впливом алкоголю втрачає над собою контроль і розп'якує аборигенам секретну інформацію, на жаль, підтвердилися. Я тільки-но випадково довідалася від одного аборигена. Звичайно, аборигени йому не вірять, але

береженого бог береже... Так. Думаю, є сенс Аркадія Павловича на час від аборигенів ізолювати й полікувати від тяги до спиртного, щоби він уже ані краплі... Ага... Ну, все... Й тобі того ж. Па-па.

Зінаїда Андріївна знімає блузку й ліфчик, нафарбованими нігтями розстібає невидиму неозброєним оком застібку оболонки, що імітує людську шкіру, звільняє з-під оболонки гнучкі щупальці й з насолодою потягується, розпрямляючи ці сині в жовтогарячу цяточку кінцівки, котрі трохи затерпнули від тривалого перебування в декоративному людиноподібному скафандрі...

21 листопада 2004 р.